

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ

ФАКУЛТЕТ

ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ

БЕОГРАД

04 БРОЈ 34/118-3

30. 01. 2018

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА**

1. ОПШТИ ПОДАЦИ

Име кандидата

Јелена Сопић

Уметничка област

Примењена уметност и дизајн, Сценографија

Име ментора

Јасна Драговић, редовни професор

Назив уметничког пројекта

СЦЕНОГРАФИЈА ФИЛМА ЕПОХА - ОД
КОЛЕКТИВНОГ СЕЋАЊА ДО
ИНДИВИДУАЛНОГ ИЗРАЗА – вишемедијска
инсталација

Комисија за писање извештаја

Мр Јасна Драговић, ред. проф. Факултета
примењених уметности у Београду, ментор

Герослав Зарић, ред. проф. Факултета примењених
уметности у Београду

Мр Љиљана Петровић, ред. проф. Факултета
примењених уметности у Београду

Дарко Бајић, ред. проф. Факултета драмских
уметности у Београду

Иван Стефановић, ванр. проф. Факултета драмских
уметности у Београду

Датум седнице Наставно уметничко
научног већа на којој је именована
Комисија

13.11.2017.

Број одлуке о именовању Комисије

2. Биографија кандидата

Име презиме	Јелена Сопић
Место и датум рођења	5.8.1978. у Београду
Адреса	Браће Грим 30, Београд
Телефон	064 8261907
E-mail адреса	jelenasopic@gmail.com

Јелена Сопић рођена је 5.8.1978. године у Београду. Дипломирала је 2003. године на одсеку Сценографија Факултета примењених уметности у Београду. Магистрирала је 2010. године на истом факултету са темом Сценографија као просторна визуелизација лика на одсеку Филмска и ТВ сценографија код ментора ред. проф. Јасне Драговић. Тренутно похађа завршну годину докторских студија на Факултету примењених уметности у Београду, смер Примењена уметност и дизајн. Од школске 2015/16. године ангажована је као студент сарадник, касније сарадник у настави код редовног професора Јасне Драговић на предмету Филмска и ТВ сценографија. Од 2000. године професионално се бави сценографијом и реализовала је велики број филмских и ТВ сценографија, музичких и рекламних спотова.

Члан је Европске филмске академије (ЕФА) од 2017. године.

Од 2003. године члан је УЛУПУДС-а.

Добила је награду ФИПРЕСЦИ за најбољу сценографију 2015. године за филмове *Ничије дете* и *Бићемо прваци света*.

Радила је велики број играних филмова, од којих су најважнији:

Асиметрија – Три територије лета, режија Маша Нешковић, продукција *This and That Productions*, 2017;

Krypton, режија Colm McCarthy, (TV филм) продукција *DC Entertainment, Warner Horizon Television*, 2016;

Бићемо прваци света, режија Дарко Бајић, продукција *Intermedia network*, 2014;
Мач освете, режија Jim Weedon, продукција *Saxon Movie Ltd, Vertigo Film, Red Production* 2013;
Ничије дете, режија Вук Ршумовић, продукција *Art&Popcorn, Baboon production*, 2013;
Небо изнад нас, режија Marinus Groothof, продукција *CTM Pictures, Entre Chien and Loup, Art&Popcorn*, 2013;
Ironclad – Battle for Blood, режија Jonathan English, продукција *Mythic International, Red production*, 2012;
Практичан водич кроз Београд са певањем и плакањем, режија Бојан Вулетић, продукција *Art&Popcorn, Kinorama, Laokoon Filmgroup, Petit Film, TR9 Film*, 2010.

Међу многим телевизијским серијама које је радила истичу се:

Цвет липе на Балкану, 13 епизода, режија Иван Стефановић, продукција Кошутњак филм, 2011;
Оно као љубав, 20 епизода, режија Горчин Стојановић, Адверто продукција, 2008; *Лифт*, 10 епизода, режија Марко Ђилас и Иван Стефановић, продукција РТС, 2004;
Миле против транзиције, 20 епизода, режија Радивоје Андрић, Иван Живковић, Павле Вучковић; продукција Б92, 2002-2006.

Од групних изложби издвајају се:

Градитељи свјетова 62. пулски филмски фестивал, 2015;
Мајска изложба, Београд, 2015, 2014, 2013, 2011, 2003;
Ретроспективна изложба сценографије и костимографије, Кућа краља Петра, Београд, 2013.

Између осталих, одржала је интернационално предавање *Филмови епохе* у оквиру програма Пула ПРОФесионал на 62. пулском филмском фестивалу, 2015.

3. Детаљна анализа уметничког пројекта кандидата

Предмет докторског уметничког пројекта СЦЕНОГРАФИЈА ФИЛМА ЕПОХА - ОД КОЛЕКТИВНОГ СЕЋАЊА ДО ИНДИВИДУАЛНОГ ИЗРАЗА, Јелене Сопић, је филмска сценографија као вид просторног представљања колективног сећања на одређени догађај или време.

У својој структури овај пројекат представља комплексан спој више процеса уметничких пракси са упориштима у гранама социологије, психологије и антропологије које се баве културом сећања.

Фокус уметничког пројекта је на чиниоцима (превасходно визуелним) у филмовима епохе који утичу на формирање колективног памћења, и на начин на који ти чиниоци постају реверзбилна категорија у индивидуалној и колективној перцепцији посматрача. Третиран је период од 1947. до 1992. године на просторима бивше Југославије кроз сценографију у филмовима *Ничије дете* и *Бићемо прваци света*, два филма који се временски надовезују и чине целину епохе од настанка до распада послератне социјалистичке Југославије.

У теоријском делу рада постављен је оквир проблематике кроз укрштање два дискурса :

1. Разматрање концептуалних образаца сећања и њихова модификација под утицајем филма и осталих медијских садржаја као и њихова могућа интерпретација и реинтерпретација.
2. Аналитички приступ филму епохе са његовим жанровским карактеристикама у терминолошком и практичном смислу на релацији од документарне до игране форме.

Уметнички део пројекта је приказ синтезног процеса сценографског остварења филма епохе од назнака из сценарија до комплетне реализације у чијем средишту је један од могућих визуелних кључева интерпретације прошлости. Мултимедијални концепт изложбе својим фрагментима, који чине скице, документарне фотографије, колажи и видео материјали из филмова *Ничије дете* и *Бићемо прваци света*, гради један нови меморијски компендијум који се може индивидуално ишчитавати у контексту колективног сећања без обзира на временску дистанцу. Интроспекцијски однос према времену почива у сећању, релативно непоузданој категорији, које тек простетским интервенцијама добија дефинисано визуелно обличје.

4. Оцена остварених резултата

Једна од окосница овог рада је и питање које мора заокупити сваког аутора сценографије који се бави филмом епохе, а то је свест о томе колико је релевантно *простетичко памћење*, будући да се ту ради о памћењу под утицајем масовних медија, које је уз поштовање историјских фактографских чињеница нужно синтетисано и модификовано у духу опште прихваћеног културолошког модела.

Резултати истраживања у оквиру уметничког пројекта СЦЕНОГРАФИЈА ФИЛМА ЕПОХА - ОД КОЛЕКТИВНОГ СЕЋАЊА ДО ИНДИВИДУАЛНОГ ИЗРАЗА, Јелене Сопић, успостављају један од могућих методолошких приступа којим се прецизно врши разврставање и одабир сценографске грађе за филм епохе.

У сваком филму а нарочито филму епохе, простор и реалистичност приказа, кроз локацијске одреднице и материјално наслеђе, дефинишу одређено временско раздобље што подразумева комплексну интервенцију сценографа. Управо због деликатности овог задатка Јелена Сопић у свом раду поставља матрицу синтезног процеса настанка сценографије епохе са јасно утврђеном дистинкцијом између валидних историјских података на нивоу фактографије и материјала који су већ продукт **колективног сећања** (филмови, биографски записи, мемоарска грађа, итд.).

Полазећи од тезе Мориса Албваша да су колективна сећања селективно усвајање прошлости из перспективе садашњости, а ослањајући се на студије аутора који су се бавили филозофским, социолошким, психолошким и антрополошким аспектом колективног сећања (Мирко Себић, Мишко Шуваковић, Јан Асман, Невена Даковић,...), Јелена Сопић, методом анализе, посматрања и на крају синтезе објашњава како се прикупљањем унутрашњих и друштвених сећања формира основа за истраживање епохе и за ликовну интервенцију у сценографији. У том контексту формира се и визуелни идентитет филма који публика треба да разуме, а превасходно да препозна место и време без додатне дескрипције.

У свом уметничком пројекту Јелена Сопић је показала како ауторска интервенција сценографа допушта промишљен отклон, наглашавањем или редукацијом фактографских или препознатљивих елемената из колективног сећања у циљу постизања компримованог визуелног оквира важног за развој драмске динамике.

5. Критички осврт Комисије

Докторски уметнички пројекат СЦЕНОГРАФИЈА ФИЛМА ЕПОХА - ОД КОЛЕКТИВНОГ СЕЋАЊА ДО ИНДИВИДУАЛНОГ ИЗРАЗА представља компактну целину јасно структурисаног концепта, реализованог кроз синтезу теоретских поставки, емпиријског знања и консеквентног ликовног израза.

Теоријски део рада је спроведен аналитички, обухвативши све релевантне аспекте кроз које је тема обрађивана како са позиција друштвених наука тако и на бази постојећег видео материјала који је већ сам по себи продукт колективног сећања.

Ауторска изложба на којој је представљена вишемедијска инсталација, у установи културе Пароброд, се састоји из просторно-ликовних целина, којима се приказују епохе кроз колективно сећање. Поставка уводи посматрача у временско раздобље од 1947. до 1992. године на просторима бивше Југославије, третирано у филмови *Ничије дете* и *Бићемо прваци света*, кроз колаже у које су инкорпорирани симболи времена и простора, а кроз фотографије реализованих сценографија препознатљиви су атмосфера и друштвено политички контекст времена које се сценографски обрађује.

Скице и колажи представљају селекцију инспирације и грађу за почетак рада на сценографији. Кроз фотографије изграђених и адаптираних објеката прати се развој сценографије у поменутих филмовима, од идеје до реализације, чиме се стиче увид у сценографске методе истраживања, које резултирају филмском сценографијом као крајњим циљем. Секвенце из филмова и појединачни кадрови као својеврсан визуелни корпус упућују на корелацију процеса: развој карактера кроз простор и развој простора у времену.

Истраживачки ток рада везан за одређено временско раздобље на филмовима *Ничије дете* и *Бићемо прваци света*, као и рецепција публике доказују постављену тезу овог рада да филм епохе утиче на креирање и уобличавање колективног памћења.

Утолико се колективна визуелна сећања и културно памћење као доминантне и привилеговане одреднице епохе могу сматрати основом сваког уметничког истраживања епоха.

Кроз овај уметничко-истраживачки пројекат Јелена Сопић је указала је на одговорност ствараоцима филмских и осталих визуелних медија да ауторска дела постају сећања на којима се гради будућност.

6. Закључак са образложењем доприноса пројекта уметности

Комисија сматра да је предложени докторски уметнички пројекат СЦЕНОГРАФИЈА ФИЛМА ЕПОХА - ОД КОЛЕКТИВНОГ СЕЋАЊА ДО ИНДИВИДУАЛНОГ ИЗРАЗА кандидата мр. Јелене Сопић, добро осмишљен и уметнички утемељен. Кандидаткиња је показала компетенцију у процесу истраживања користећи релевантну литературу и архивски материјал уз адекватну ауторску интерпретацију као и сопствено професионално искуство.

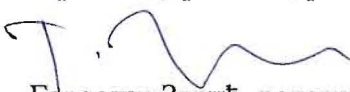
Јелена Сопић је овим истраживањем, које се темељи на два изузетно значајна дела савременог српског филма, методолошки објаснила свој сценографски поступак и допринела отварању нових поља истраживања које савремени филмски ствараоци тек треба да обраде, а која иду даље од филмске реконструкције историјских догађаја у филмовима епоха.

Филмови *Ничије дете* и *Бићемо прваци света* већ представљају велики допринос у националном и регионалном филму, а сценографија у њима остала је као приказ једне земље која више не постоји и њеног националног и колективних сећања. Као додатни подстицај и доказ да су ови референтни филмови достојни ове теме јесте чињеница да је за оба филма била награђена наградом ФИПРЕСЦИ, коју додељују филмски критичари Србије, за најбољу сценографију.

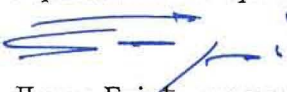
Комисија сматра да је мр. Јелена Сопић успешно реализовала и представила свој уметнички пројекат и предлаже Наставно-уметничком већу Факултета примењених уметности да прихвати овај извештај и достави га Сенату Универзитета уметности на усвајање.

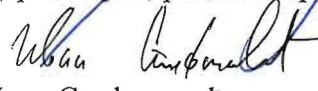
ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Мр Јасна Драговић, редовни професор, ментор

Герослав Зарић, редовни професор

Мр Љиљана Петровић, редовни професор

Дарко Бајић, редовни професор ФДУ

Иван Стефановић, ванредни професор ФДУ

